

VERSLAG

COINS2.0 Lancering 7 april 2016

AAN	leden van de COINS TMG; COINS Kerngroep en de Deelnemers aan de COINS2.0 lancering en andere geïnteresseerden
VAN	Yvonne van Zanten
DATUM	13-04-2016
ONDERWERP	Lancering 07-04-2016
CC	Herman Winkels, Ronald Zandbergen, Tjeerd Dierckxsens, Rick Pakkert, Niels Reyngoud, Sander Eijgenraam, Chris Vriends, Edo den Haring, Mick Baggen, Bart Bink, Wouter Notenbomer
PROJECTNUMMER	1976

1. Samenvatting presentaties ochtenddeel

Ronald Zandbergen opent de bijeenkomst. Hij is blij met de grote opkomst. Vanmiddag is er een expert bijeenkomst. De presentaties en de documentatie en materialen die beschikbaar zijn, zullen op de website worden geplaatst. Vanaf 1 juli komt COINS2.0 in beheer bij het BIM Loket. Vragen over de standaard kunnen gesteld worden via helpdesk@bimloket.nl

Het programma zal verder verlopen zoals aangegeven. In een notendop hieronder een samenvatting.

Door **Ronald Zandbergen** werd verteld hoe de ontwikkeling van COINS2.0 is verlopen de afgelopen tijd. COINS2.0 is een grote aanwinst voor uitwisseling van informatie tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers (c.q. verschillende opdrachtnemers onderling omdat tegenwoordig bij grote projecten steeds vaker met consortia gewerkt wordt). Iedereen kan door gebruik te maken van de OTL van Rijkswaterstaat of door eigen OTL's en met behulp van referentiekaders op zijn/haar eigen manier informatie verwerken die met COINS makkelijk uit te wisselen is.

Jacqueline Meerkerk vertelde over het BIM Loket.

Het beheer van COINS, VISI, NLCS en nog 9 andere standaarden wordt sinds de oprichting van het BIM Loket in 2015 binnen het BIM Loket gecoördineerd. Voordeel hiervan is dat er één aanspreekpunt is voor vragen over de standaarden en dat bedrijven 1 factuur krijgen! Het BIM Loket heeft tot taak de kwaliteit in de Bouw d.m.v. het gebruik van open standaarden te bevorderen (minder fouten door hergebruik gegevens voor iedereen in de keten).

Dik Spekkink hield een presentatie over wat COINS precies is, namelijk een uitwisselingsmethodiek die het gebruik van de andere standaarden respecteert. COINS 2.0 is met input/ervaringen uit de markt n.a.v. de 1.0 en 1.1 versies aangepast.

Hans Schevers vertelde over de verbeteringen t.o.v. de 1.1 versie. De COINS2.0 container bevat het kernmodel. SE was in versie 1.1 geïmplementeerd, maar is nu als referentiekader losgekoppeld. Het staat marktpartijen vrij om naar behoefte andere referentiekaders te gebruiken en/of zelf te ontwikkelen. De mogelijkheden van RDF/OWL zijn zo veel mogelijk benut, zodat men zo min mogelijk zelf hoeft uit te vinden. Properties en relaties zijn geobjectificeerd zodat extra informatie aan die properties en relaties kan worden toegevoegd, zoals wie wanneer een aanpassing heeft gedaan.

Vragen:

- Wat is het beleid van de overheid en wat doet het Forum Standaardisatie?

Het Forum Standaardisatie beheert een pas-toe-leg-uit lijst. Hierop staan standaarden die de overheid moet gebruiken of indien ze de standaarden niet gebruikt, uitleggen waarom dat niet is gebeurd. VISI staat op deze lijst en daardoor is het gebruik enorm toegenomen. Het BIM Loket gaat proberen al de standaarden die zij in beheer heeft op deze lijst te krijgen. NLCS wordt de eerste standaard die dit traject ingaat. Daarna zal naar verwachting COINS aan de beurt komen. CB-NL is schakelbord tussen de diverse standaarden en is een taxonomie en vocabulaire en in die zin facilitair aan de andere standaarden.

- **Welke software verwachten jullie dat COINS2.0 gaat ondersteunen?**

Er moet nu vraag komen vanuit de markt. Zodra het gebruik van COINS2.0 stijgt, zien softwarebedrijven waarschijnlijk kans om gebruiksvriendelijke software aan te bieden. De API en de COINS 2.0 Navigator bieden momenteel soelaas. Bij COINS1.1 heeft Infostrait flink ondersteund met de ontwikkeling van CBIS, een tool voor het lezen en viewen van de inhoud van COINS containers.

- **Daan Oostinga van Semmtech meent dat het ontwikkelen van software voor COINS2.0 niet zo complex is maar dat het voornamelijk de vraag is hoelang het gebruik van COINS2.0 op de planning staat. Doordat de standaard ten opzichte van de versie 1.1 redelijk veel is gewijzigd, weten softwarebedrijven en grote aannemers niet waar ze hun geld en kennis in moeten investeren en doen ze dus niets. Het is in dit verband belangrijk dat de standaard langere tijd stabiel blijft en niet over een paar maanden weer wordt gewijzigd.**

De COINS TMG is van mening dat deze versie zeker vele jaren houdbaar moet zijn. Doorontwikkeling en aanpassingen c.q. verbeteringen zullen er altijd zijn en zullen leiden tot nieuwe releases.. Dat is juist een pluspunt dat door gebruik in de markt de standaard verbeterd kan worden. De TMG verwacht echter niet dat dit ingrijpende aanpassingen zal betreffen, die grote aanpassingen in de software zal vergen.

Er wordt erkend dat het maken van een stappenplan (in samenwerking met softwarebedrijven) voor nieuwe releases opgepakt moet worden. Er wordt aangegeven dat dit met VISI al op die manier is gedaan en dat dat goed werkt. Dat is het voordeel van het BIM Loket: er kan gebruik worden gemaakt van ervaringen en best practices met andere standaarden; het wiel hoeft dus niet opnieuw uitgevonden te worden.

- **Er wordt gevraagd aan de zaal wie van de softwareleveranciers en de eindgebruikers al met COINS2.0 aan de gang zullen gaan.**

Hierop wordt door een aantal deelnemers positief gereageerd.

- **Wordt COINS2.0 een internationale standaard?**

Er ligt momenteel een voorstel bij ISO voor COINS 2.0 als een nieuw workitem voor de betreffende ISO normcommissie. Volgende week (rond 13 april) wordt daarover gestemd. Indien 5 landen voor zijn, gaat een werkgroep ermee aan de gang (NB: inmiddels is bekend geworden dat 8 landen hebben voorgestemd, dus de werkgroep gaat van start).

- **Wie in het proces bepaalt het referentiekader nu SE uit het kernmodel is verdwenen?**

Er is een 'Werkgroep SE-BIM' (bestaande uit vertegenwoordigers van Prorail, RWS, NL Ingenieurs, Bouwend Nederland, Uneto-VNI en de vereniging van Waterbouwers) bezig met de ontwikkeling van informatiemodellen voor SE. Bedoeling is deze informatiemodellen ook beschikbaar komen als COINS2.0 Referentiekaders. Daarnaast staat het gebruikers vrij om eigen SE-referentiekaders te maken.

Frans van Dam vertelde wat er beschikbaar is voor het gebruiken van COINS2.0 en dat dit via de site te downloaden is (hiervoor wordt voorlopig nog de oude site (www.coinsweb.nl), tot alles in de BIM Loket site kan worden geïntegreerd). Deze COINS-versie is getest bij RWS en er is een review gehouden. De opmerkingen zijn (gedeeltelijk) verwerkt. Via NEN en VCON wordt gewerkt aan internationale acceptatie en toepassing van de standaard.

Indien er bedrijven zijn die cases met COINS2.0 willen uitvoeren, is daar ondersteuning (ca 40 uur per case) voor beschikbaar. Er zijn natuurlijk wel criteria verbonden aan de cases.

Dik Spekkink geeft een toelichting over het SE basismodel. Het SE basismodel zal beschikbaar komen als COINS 2.0 Referentiemodel, zodat opdrachtgevers en opdrachtnemers op dezelfde manier werken. Een SE-gevorderden- en een expertmodel komen t.z.t. wellicht ook al COINS 2.0 Referentiekaders beschikbaar

- **Zijn het SE basismodel en het gevorderdenmodel compatible of moet je dan opnieuw beginnen?**

Nee je hoeft niet opnieuw te beginnen het is een uitbreiding van het basismodel.

- **Aan wie is het SE model ter review aangeboden?**

Aan vertegenwoordigers van de brancheorganisaties (zie hiervoor). Tool suppliers zijn hierbij niet betrokken. INCOSE Nederland (International Council on Systems Engineering) is hierin wel meegenomen.

Herman Winkels is erg blij met het harde werken van de COINS commissie. Rijkswaterstaat heeft een instrument nodig om het informatieverlies te beperken tussen ontwerp en beheer. Financiële koppelingen via het SAP systeem waren niet goed mogelijk en tekeningen, GIS informatie, sonderingsdieptes enz werden door aannemers niet altijd en niet eenduidig opgeleverd (o.a. omdat ze de betaling dan al binnen hadden). In de nieuwe situatie kunnen betalingen gekoppeld worden aan afspraken in het contract. Rijkswaterstaat heeft gekozen voor een open standaard door de vele allianties waar zij mee te maken heeft. Omdat de OTL als basis wordt gebruikt en de CB-NL als intermediair kan dienen, kan iedereen zijn eigen systeem blijven gebruiken. De OTL van Rijkswaterstaat zal in principe kleiner worden en de inhoud van CB-NL groter. Met ingang van het vierde kwartaal 2016 gaat Rijkswaterstaat het gebruik van COINS2.0 voorschrijven in haar nieuwe BIM projecten.

Ronald Zandbergen bedankt de sprekers. Wellicht komen we 8 oktober 2016, een jaar na de vorige gebruikersbijeenkomst, nogmaals bij elkaar met de gebruikersgroep.

2. Samenvatting presentaties middagdeel

Peter Willems vertelt wat er in het nieuwe COINS core model zit. Geen life-cycle, dat komt misschien in een referentiekader. Door gebruik te maken van bestaande systemen, hoeven bedrijven minder kosten te maken met het toepassen van COINS. De 'constructs' document reference structure, float property, assembly en part zijn iets veranderd ten opzichte van versie 1.1. Wensen voor toekomstige referentiekaders zijn: life cycle, structured modeling, planning.

- **Waar leg je waarden van object nu vast?**

Dat kan van twee kanten via de OTL door een restriction op de range definitie, aan de containerkant kan je bij een object op instantieniveau waarden invullen (geen drietrapsraket meer).

- **Er wordt gevraagd wie de toetsing via validatie moet doen, de opdrachtnemer of de opdrachtgever?**

Validatie vindt in ieder geval plaats achteraf door de opdrachtgever. Maar een opdrachtnemer kan natuurlijk vooraf checken of zijn container goed kans maakt door de validatie heen te komen. Een bedrijf dat zijn kwaliteitsborging serieus neemt, valideert zijn COINS container eerst zelf.

- **Hoe zit de decompositie in elkaar?**

Dit wordt vanmiddag behandeld bij de presentatie van Renzo van Rijswijk.

- **Er wordt gesproken over assembly en part. Waarom is dat en waarom zit dat in het core model? Waar leg je niveau van assembly vast?**

Part en assembly zijn generalisaties van de parent / child relatie in COINS 1.1. In COINS 2.0 kan elk objecttype een decompositiestructuur aangaan, bijvoorbeeld documentreferenties.

- **Als brugdek onderdeel is van brug, waarom heb je dan nog part en assembly nodig? Waarom doe je dat niet als relatie?**

Brug en brugdek hebben geen relatie, dat moet op instantieniveau aan elkaar gekoppeld worden. Dat kan niet op typeniveau.

Renzo van Rijswijk laat zien hoe de starterskit COINS werkt. Er zijn verschillende viewers en editors beschikbaar. Hier is gewerkt met Topbraid Composer, dat in en gratis versie te verkrijgen is. Een aantal voorbeelden uit de Starterskit wordt getoond. Bij de zitbank worden de Connection en Contains relaties getoond. Bij het kolom-voorbeeld wordt het instantiëren van een bibliothekelement (CataloguePart) gedemonstreerd door het definiëren van de eigenschap 'kolomhoogte'.

- **Hoe kom je aan id's voor objecten die je toevoegt, maar die niet in de bronnen aanwezig zijn?**

Topbraid Composer heeft een low level id generator. De Navigator en de API (die later vanmiddag aan de orde komen) hebben een hoger niveau. Als je zelf de id niet opgeeft dan genereert de software dit. .

Peter Willems vertelt over de Navigator die te downloaden is via een link op de coins website (is nog de oude website die t.z.t. wordt geïntegreerd in de website van het BIM Loket). Het is nog een pre-release en nog niet helemaal uitontwikkeld.

Bastiaan Bijl laat zien hoe de API werkt. De API SDK is een viewer en geen alternatief voor de Navigator. Het helpt bij het creëren en exporteren van het kernmodel.

- **Gebruikt de API het ID van bestaand object?**

Nee geeft steeds een ander ID.

De presentatie van Peter Willems over bibliotheken en referentiekaders wordt geschrapt in verband met de tijd en dat het tijdens de andere onderdelen al deels aan de orde is geweest. Deze presentatie is wel op de COINS site beschikbaar gesteld.

Hans Schevers geeft een presentatie over semantiek, Sparql en validatie. COINS2.0 is gebaseerd op rdf/owl dat uitgaat van een zogenaamde Open World Assumption (OWA). COINS gaat echter uit van CWA (Closed World Assumption). COINS gaat de expliciete definitie en invulling van CWA voor COINS formaliseren d.m.v. een set van Sparql queries die deze semantiek implementeren. De Sparql queries definiëren precies wat er afgeleid kan worden en hoe data gevalideerd kunnen worden. Hans geeft in zijn presentatie enkele voorbeelden van gewenste en ongewenste afleidingen. Tevens passeren er enkele Sparql queries voor datavalidatie de revue.

René Wubbels vat de middag samen. Er is geprobeerd een kijkje in de keuken te geven van COINS2.0 zonder al te technisch te worden. Het beheer van COINS2.0 loopt via het BIM Loket (www.bimloket.nl) en vragen over COINS kunnen worden gesteld aan helpdesk@bimloket.nl

Op 25 mei en 1 juni (twee dagdelen per cursus) wordt de eerste cursus gegeven die bedoeld is voor GWW ICT-ers en system engineers (hoe modelleer je met de starterskit). Eventueel wordt later nog een cursus voor softwareleveranciers gegeven. Er liggen formulieren in de hal en die zullen ook op de website van het bimloket worden gezet).

De validatietool wordt verwacht rond september 2016.

- **Wat is nodig om COINS2.0 tot een succes te maken en wat mis je nog?**

Er wordt opgemerkt dat bij COINS1.1 de documentatie niet compleet was. Dat was/is een gemiste kans het zou nu één compleet pakket moeten worden.

- **Wie borgt dat/hoe standaarden in contracten opgenomen worden?**

ProRail en RWS moeten daar nog afspraken over maken. Rijkswaterstaat gaat vanaf het vierde kwartaal 2016 COINS2.0 voorschrijven. ProRail is voornemens om COINS2.0 per 1 januari 2017 mee te nemen in BIM (zij willen het eerst nog beproeven in een laboratoriumomgeving). Per 1 januari 2018 zal COINS2.0 worden voorgeschreven in contracten. Hoe het wordt voorgeschreven en dat het consequent wordt voorgeschreven is een belangrijk onderdeel van het slagen van COINS2.0.

- **Je kan eigen referentiekaders maken? Moet je dat aanmelden bij de andere partijen waar je mee samenwerkt of bij het BIM Loket?**

Het hoeft niet te worden gemeld bij het BIM Loket maar het wordt wel op prijs gesteld, mede voor de doorontwikkeling van de standaard. Het API SDK platform kan als inspiratie dienen voor het schrijven van software.

- **Als het uitgangspunt het COINS2.0 kernmodel is en het SE model als referentiekader wordt gebruikt waar ligt dan de afbakening en welk belang heeft de markt daarbij?**

COINS2.0 bestaat uit een kernmodel en de functionaliteit om een referentiekader te maken. Het SE model is het eerste referentiekader dat kan worden toegepast en het zal per sector verschillen wat het juiste referentiekader is. Het is aan de sector om te ondervinden welk referentiekader de juiste is. Nu is de OTL van Rijkswaterstaat een belangrijke bibliotheek maar de CB-NL moet die taak over gaan nemen zodat opdrachtnemers hun eigen systemen kunnen blijven gebruiken en via CB-NL een vertaalslag kan worden gemaakt.

Beschikbaarheid van informatie

via <http://www.coinsweb.nl> vindt u linken naar het programma en alle presentaties:
<http://www.coinsweb.nl/LaunchCOINS2.htm>

In COINS 2.0 is het kernmodel nog kleiner en wordt meer gebruik gemaakt van OWL- functionaliteit. De ontwikkeling van COINS 2.0 is afgerond in januari 2016. De specificaties worden naar verwachting gepubliceerd in mei 2016. Materialen zijn nu beschikbaar die een goed idee geven van COINS 2.0. Dit kan gevonden worden in: http://www.coinsweb.nl/Introduction_COINS_2.htm

Mocht u nog vragen hebben dan horen we die natuurlijk graag. Vanaf 1 juli komt de standaard in beheer bij het BIM Loket. Vragen kunt u ook stellen via helpdesk@bimloket.nl